

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Näyttötutkinnon perusteet

LUONNONTUOTEALAN AMMATTITUTKINTO 2013

Määräys 27/011/2013

© Opetushallitus ja tekijät

Määräykset ja ohjeet 2013:34

ISBN 978-952-13-5583-7 (nid.)

ISBN 978-952-13-5584-4 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-887X (painettu)

ISSN 1798-8888 (verkkojulkaisu)

Taitto: Edita Prima Oy/Timo Päivärinta/PSWFolders Oy

www.oph.fi/julkaisut

Kopijyvä Oy, Espoo 2013

MÄÄRÄYS

19.9.2013

27/011/2013

Voimassaoloaika: **1.11.2013 alkaen toistaiseksi**

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen perustuu:
L 631/98, 13 § 2 mom

Kumooa Opetushallituksen määräyksen
12.3.2002 nro 15/011/2002

Muuttaa Opetushallituksen määräystä

-

LUONNONTUOTEALAN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt luonnontuotealan ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.11.2013 lukien toistaiseksi. Ennen tämän määräyksen voimaantuloa aloitetut tutkintosuoritukset voidaan saattaa loppuun perusteiden 12.3.2002 nro 15/011/2002 mukaisesti 31.10.2015 mennessä.

Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Järjestettäessä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Pääjohtaja

Aulis Pitkälä

Opetusneuvos

Anne Liimatainen

LIITE

Luonnontuotealan ammattitutkinto 2013

Sisältö

1	Näyttötutkinnot	7
1.1	Näyttötutkintojen järjestäminen	7
1.2	Näyttötutkinnon suorittaminen	7
1.3	Näyttötutkinnon perusteet	7
1.4	Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa	8
1.5	Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa	8
1.6	Todistukset.....	9
1.7	Näyttötutkintoon valmistava koulutus.....	10
2	Luonnontuotealan ammattitutkinnon muodostuminen	11
2.1	Luonnontuotealan ammattitutkinnossa osoitettava osaaminen.....	11
2.2	Tutkinnon osat ja tutkinnon muodostuminen	11
3	Luonnontuotealan ammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet	13
3.1	Luonnontuotteiden talteenottaminen	14
3.2	Luonnontuotealan yrityksessä toimiminen.....	19
3.3	Luonnontuoteneuvojana toimiminen	23
3.4	Luonnontuotteiden jalostaminen elintarvikkeiksi.....	26
3.5	Luonnontuotteiden jalostaminen eläinten hyvinvointiin	30
3.6	Luonnontuotteisiin perustuvien hyvinvointituotteiden valmistaminen.....	36
3.7	Käsityö- ja koristetuotteiden valmistaminen luonnon raaka-aineista	41
3.8	Luonnontuoteraaka-aineiden tuottaminen	47
3.9	Luonnontuotteisiin perustuvien palveluiden järjestäminen.....	50
3.10	Tutkinnon osa toisesta ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta	54
	Liite 1 Luonnontuotealan ja ammatin kuvaus	55
	Liite 2 Luonnontuntemuksen lajilista	57

1 Näyttötutkinnot

1.1 Näyttötutkintojen järjestäminen

Opetushallituksen asettamat, työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta sekä antavat tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämissopimusta.

1.2 Näyttötutkinnon suorittaminen

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Jokainen tutkinnon osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, myös tämä taho otetaan huomioon arvioijien valinnassa. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määrättyt tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

1.3 Näyttötutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, kussakin tutkinnon osassa vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintoi-
mintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammattikäyt-
täntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot, esimer-
kiksi sosiaaliset valmiudet.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit on johdettu ammattitaitovaatimuksista. Arvi-
oinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnite-
tään erityistä huomiota. Kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammatti-

taidon arviointia asianomaisesta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet. Arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason.

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tutkinnon suorittamiseen liittyviä tarkentavia ohjeita. Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti todellisissa työtehtävissä ja toimissa. Ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää mm. ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi.

1.4 Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa

Koulutuksen järjestäjä huolehtii näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen sekä tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta.

Henkilökohtaistamisessa tulee ottaa huomioon ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (L 952/2011) 11 §:n säännökset opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista.

Opetushallitus on antanut henkilökohtaistamista koskevan erillisen määräyksen (43/011/2006).

1.5 Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti. Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukseen. Arvioijat ehdottavat dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Lopullisen päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti selvitetyn osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Jokaisen tutkinnon suorittajan tulee selvästi saada tietoonsa arvioinnin perusteet. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritusensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatii arvioinnin kohteena olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle tämän jälkeen annettava palaute on osa hyvää arviointiprosessia. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta.

Arvioijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito ko. näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa.

Arvioinnin oikaisu

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisen määräajan puitteissa pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja -alueeseen kyseessä oleva tutkinto kuuluu. Kirjallinen oikaisupyynnö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

1.6 Todistukset

Tutkintotodistuksen ja todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta antaa tutkintotoimikunta. Todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta antaa koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus on antanut määräyksen todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkinnon osan tai osien suorittamisesta annetaan todistus silloin, kun näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. Tutkintotodistuksen ja myös todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta allekirjoittavat tutkintotoimikunnan edustaja ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä näyttötutkinnon suorittamisesta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus näyttötutkinnon suorittamisesta. Näyttötutkinnon järjestäjä hankkii ja allekirjoittaa ammattikirjan. Ammattikirja on näyttötutkinnon suorittajalle maksullinen.

1.7 Näyttötutkintoon valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä. Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutus ja tutkintotilaisuudet on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus osallistua tutkintotilaisuuksiin ja suorittaa näyttötutkinto.

Näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa tulee ottaa huomioon ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 11, 13, 13 a ja 16 §:n säännökset.

2 Luonnontuotealan ammattitutkinnon muodostuminen

2.1 Luonnontuotealan ammattitutkinnossa osoitettava osaaminen

Luonnontuotealan ammattitutkinnossa osoitetaan alan ammattityöntekijältä edellytettävä ammattitaito. Tutkinnon ammattitaitovaatimukset on määritelty tasollisesti siten, että henkilö, jolla on alan peruskoulutus tai sitä vastaavat tiedot ja taidot sekä vahva kokemus luonnontuotealalta, pystyy todennäköisesti suoriutumaan luonnontuotealan ammattitutkinnosta.

Luonnontuotealan ammattitutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa toimimisesta luonnontuotteiden erityisosaamista vaativissa tuotteistamis- ja asiakaspalvelutöissä. Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa luonnontuotteiden talteenotossa sekä siinä, miten luonnontuotealan yrityksessä toimitaan. Tutkinnon suorittaja voi erikoistua luonnontuotteiden jalostamiseen tai neuvontaan. Hän voi suuntautua elintarvikkeiden, ihmisten tai eläinten hyvinvointituotteiden, luonnon koristemateriaalien tai luontoon ja luonnontuotteisiin liittyvien palveluiden tuottamiseen tai viljeltyjen tai puoliviljeltyjen luonnontuoteraaka-aineiden tuotantoon. Hän voi myös laajentaa osaamistaan valitsemalla tutkinnon osan jostakin toisesta ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta.

2.2 Tutkinnon osat ja tutkinnon muodostuminen

Luonnontuotealan ammattitutkinnon suorittaminen edellyttää kahden pakollisen ja kolmen valinnaisen tutkinnon osan suorittamista. Tutkinnon osan 3.5 suorittaminen edellyttää eläinten tuntemukseen ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvää osaamista tai sen hankkimista.

Taulukko 1. Luonnontuotealan ammattitutkinnon osat ja tutkinnon muodostuminen.

Pakolliset tutkinnon osat
3.1 Luonnontuotteiden talteenottaminen
3.2 Luonnontuotealan yrityksessä toimiminen
Valinnaiset tutkinnon osat, joista tutkinnon suorittaja valitsee kolme osaa
3.3 Luonnontuoteneuvojana toimiminen
3.4 Luonnontuotteiden jalostaminen elintarvikkeiksi
3.5 Luonnontuotteiden jalostaminen eläinten hyvinvointiin
3.6 Luonnontuotteisiin perustuvien hyvinvointituotteiden valmistaminen
3.7 Käsityö- ja koristetuotteiden valmistaminen luonnon raaka-aineista
3.8 Luonnontuoteraaka-aineiden tuottaminen
3.9 Luonnontuotteisiin perustuvien palveluiden järjestäminen
3.10 Tutkinnon osa toisesta ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta

3 Luonnontuotealan ammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet

Tutkinnon perusteissa vaadittu ammattitaito osoitetaan tutkintotoimikunnan hyväksymän luonnontuotealan ammattitutkinnon järjestämissuunnitelman perusteella henkilökohtaistetuissa tutkintotilaisuuksissa aidossa toiminnassa, jolloin tutkinnon suorittaja osoittaa kattavasti tutkinnon perusteiden edellyttämän ammatillisen osaamisen.

Tutkintotilaisuuksissa tutkinnon suorittaja osoittaa valmiuksia ja kykyä soveltaa osaamistaan vaihtelevissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hän myös osoittaa kykynsä kokemusten arviointiin ja kokemuksista oppimiseen, toimintatapojen uudelleenajatteluun ja uusien toimintatapojen käyttöönottoon.

Arvioijat, jotka on perehdytetty arviointitehtävään, arvioivat tutkinnon suorittajan ammattitaidon tutkintotilaisuuksissa. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Arvioijat arvioivat ja dokumentoivat tutkinnon suorittajan osoittaman osaamisen tutkinnon ammattitaitovaatimusten, arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti. Tutkinnon suorittajalle annettava palaute arvioinnista on osa hyvää arviointiprosessia. Palaute voidaan antaa tutkinnon suorittajalle esimerkiksi arviointiesityksen tekemisen jälkeen.

Tutkinnon suorittajalle voidaan antaa mahdollisuus täydentää tutkintosuoritustaan suullisesti. Arvioijat kirjaavat keskustelun aikana tehdyt havainnot arviointilomakkeeseen. Näin varmistetaan tutkintosuoritusten kattavuus ja arvioinnin luotettavuus. Tämä mahdollisuus voidaan järjestää tutkinnon osan suorittamisen yhteydessä tai sitten, kun kaikki tutkinnon osien suoritukset on tehty.

Luonnontuotealan ammattitutkinto arvioidaan tutkinnon osa kerrallaan niin, että tutkinnon suorittajan ammattitaitoa verrataan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin. Kolmikantainen arvioijaryhmä tekee tutkinnon osan kirjallisen arviointiesityksen tutkintotoimikunnalle sen jälkeen, kun tutkintosuoritukset on tehty kattavasti, luotettavasti ja tutkinnon perusteiden mukaisesti. Kolmikantaisen arvioijaryhmän jäsenet edustavat työnantajia, työntekijöitä ja opettajia.

Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan työelämän tehtävä- ja taitoalueista muodostetut ammattitaitovaatimukset määritellään seuraavilla sivuilla lihavoidulla tekstillä. Sen alla ovat vasemmassa sarakkeessa ammattitaitovaatimuksesta johdetut arvioinnin kohteet, jotka ilmaisevat ne ammattitaidon kannalta keskeiset osaamisalueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Oikeanpuoleiseen sarakkeeseen on kirjoitettu arvioinnin kriteerit, jotka määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason. Näiden perusteella arvioidaan tutkintosuorituksen hyväksyminen. Tutkinnon osan jälkeen kuvataan ammattitaidon osoittamistavat.

3.1 Luonnontuotteiden talteenottaminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella luonnontuotteiden talteenoton
- talteenottaa luonnontuotteita
- vastaanottaa luonnontuotteita
- järjestää luonnontuotteiden kuljetuksen.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella luonnontuotteiden talteenoton.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Raaka-aineiden valitseminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa ja valitsee luonnosta talteenotettavia syötäviä tai ei-syötäviä raaka-aineita (ks. liite 1) • valitsee raaka-aineet kestävän talteenoton periaatteiden mukaisesti • tekee laskelmat tarvittavista raaka-ainemääristä • tekee raaka-aineiden hankinta-alueiden valinnan ja poiminnan suunnittelun käyttäen karttaa tai sähköisiä paikannusvälineitä • hankkii tarvittavat luvat talteenottoon kirjallisesti tai suullisesti.
Talteenoton turvallisuuden suunnittelu	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tekee turvallisuussuunnitelman poimijoiden ja vastaanoton toimintaan liittyen riittävällä tasolla • laatii omavalvontasuunnitelman ohjeiden mukaisesti raaka-aineen niin vaatiessa.

Talteenottoon valmistautuminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • varmistaa talteenottoon osallistuvat poimijat • kouluttaa poimijat talteenottoon (poimijakoulutus) tuloksellisesti • varmistaa talteenotettujen raaka-aineiden ostajat yhteistyökkyisesti • tekee myyntisopimuksen yhteistyössä ostajan kanssa • hakee luvat eri maista tuleville poimijoille tarpeen mukaan • suunnittelee poimijaverkoston ohjeistuksen laatien tarvittavat materiaalit tarvittaessa vieraalla kielellä ja asiantuntijaa käyttäen • valitsee ja hankkii soveltuvat laitteet ja välineet talteenottoon.
Luonnontuotteiden vastaanoton suunnittelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee raaka-aineen vastaanottoaikaan kestävän kehityksen periaatteita edistäen • suunnittelee raaka-aineen varastoinnin sen vaatimalla tavalla • valitsee logistisesti ja hygieenisesti oikeat ratkaisut raaka-aineen kuljetuksiin • suunnittelee vastaanottopisteen työergonomialtaan hyväksi.

Tutkinnon suorittaja osaa talteenottaa luonnontuotteita.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Syötävien tai ei-syötävien raaka-aineiden talteenoton ohjaus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • opastaa talteenoton kannalta olennaisten lajien tunnistuksessa asiantuntevasti varmistaen, että poimija tunnistaa talteenotettavan raaka-aineen • ilmaisee itsensä selkeästi vuorovaikutustilanteissa tarvittaessa myös vieraalla kielellä sekä hankkii käänösapua tilanteen edellyttämällä tavalla • kuuntelee ja ottaa huomioon toisen yksilön kohtaamistilanteissa vuorovaikutteisesti • ohjeistaa poimijoita jokamiehen oikeuksista selkeästi • opastaa toimimaan talteenoton ja kaupakunnostuksen laatukriteerien mukaisesti • opastaa luonnonmukaiseen tuotantoon liittyvät kriteerit tilanteen vaatimalla tavalla • ohjeistaa poimijat toimimaan luonnon monimuotoisuutta kunnioittaen, suojelemaan arvokkaita kasvilajeja sekä toimimaan vastuuntuntoisesti luontoa ja toisia ihmisiä kohtaan • opastaa tulokselliseen ja ergonomiseen talteenottoon • ohjeistaa kriisi- ja onnettomuustilanteissa toimimisesta • ohjeistaa talteenoton välineiden käytön ja huollon poimijoille • neuvoo poimijoille luonnontuotteiden esiintymis- ja talteenottoaikat • ohjeistaa liikkumaan maastossa luonnonarvoja, maanomistajia ja paikallisia asukkaita kunnioittavalla tavalla.
Talteenottotilanteissa toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii luonnontuotteita talteen ottavista ryhmistä maastossa joko itse tai verkoston avulla • lajittelee talteenotettavat raaka-aineet ostajan vaatimalla tavalla • valvoo omavalvonnan toteutumista tilanteen edellyttäessä • huolehtii tuotteiden säilyvyydestä talteenotosta jatkojalostukseen • noudattaa turvallisuussuunnitelmaa.

Tutkinnon suorittaja osaa vastaanottaa luonnontuotteita.

Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Luonnontuotteiden vastaanottopaikan kokoaminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • hankkii luvat vastaanottopaikan sijoittamiseen ja rakentamiseen säädösten mukaisesti • pystyttää luonnontuotteiden vastaanottopaikan itsenäisesti tai työvoimaa käyttäen • laatii vastaanottopaikan opasteet ja ohjetaulut • hankkii vastaanottoon oikeanlaisen kaluston ja tarvikkeet.
Luonnontuotteiden osto ja myynti	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tarkistaa vastaanotettavien luonnontuotteiden laadun aistinvaraisesti • hinnoittelee vastaanottamansa luonnontuotteet kannattavasti • hyödyntää asiakasrekisteriä luonnontuotteiden ostossa ja myynnissä • maksaa luonnontuotteita talteenottaville poimijoille sovitun mukaisesti • hoitaa myynnin laskituksen • hoitaa osto- ja myyntiliikenteeseen tarvittavat raportoinnit • palvelee asiakkaita kohteliaasti erilaisissa osto- ja myyntiin liittyvissä tilanteissa • varastoi vastaanottamansa luonnontuotteet raaka-aineen vaatimalla tavalla • määrittää luonnontuotteiden jäljitettävyyden ostettaessa poimijalomakkeen tai vastaavan avulla ja myynnissä eräkoodien avulla • pyytää asiakaspalautteen raaka-aineen vastaanottajalta.

Tutkinnon suorittaja osaa järjestää luonnontuotteiden kuljetuksen.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Kuljetuksen järjestäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valitsee oikeanlaisen kustannustehokkaan kuljetusmenetelmän raaka-aineelle joko suoraan maastosta jatkojalostukseen tai vastaanottopisteen kautta jatkojalostukseen • huolehtii käytettävän kuljetusvälineen puhtaudesta ja kunnossapidosta • huolehtii luonnontuotteiden säilyvyydestä tarvittavan kuljetuksen aikana • noudattaa raaka-aineen vaatimia säännöksiä • pakkaa raaka-aineet joko itsenäisesti tai työvoimaa käyttäen kuljetusta varten • huolehtii kuljetuksiin liittyvistä dokumenteista ja jäljitettävyyssiakirjoista • varmistaa lähetyksen perillemenon välittömästi kuljetuksen jälkeen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen hallinta sekä kyky soveltaa tietoja osoitetaan todellisessa työympäristössä tavanomaisten työtehtävien yhteydessä. Tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa suunnittelemalla ja toteuttamalla poimijaverkoston avulla tapahtuvan luonnontuotteen talteenoton valitsemaalaan raaka-aineella joko omaan jatkojalostustoimintaan tai tilauksesta toiselle ostajalle. Tutkinnon suorittaja voi osoittaa osaamistaan joko yrityksen omassa ostopisteessä, erillisessä pisteessä, kiertävässä autossa tai maastossa olevassa keruuvastaanottopisteessä. Tutkinnon suorittaja osoittaa lajintunnistusosaamisensa liitteen 1 mukaisesti. Työtehtävien yhteydessä laaditaan tutkinnon osassa edellytettävät dokumentit. Siltä osin kuin vaadittavaa ammattitaitoa ei voida käytännön työtehtävissä osoittaa, sitä voidaan täydentää muilla tavoin.

3.2 Luonnontuotealan yrityksessä toimiminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella luonnontuotealan yrityksen toimintaa
- toimia luonnontuotealan yrittäjänä tai työntekijänä
- markkinoida ja myydä luonnontuotealan yrityksen tuotteita.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella luonnontuotealan yrityksen toimintaa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Yrittäjävalmiuksien arvioiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • arvioi realistisesti omaa ammatillista osaamistaan ja motiiviaan toimia luonnontuotealan yrityksessä tai yrittäjänä • suunnittelee luonnontuotealan yrityksessä tai yrittäjänä toimimisen kannalta puuttuvan osaamisen hankkimisen.
Luonnontuotealan yrityksen liiketoiminnan suunnitteleminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • selvittää alan kehityksen, tulevaisuuden näkymien ja markkinoiden perusteella luonnontuotealan yritystoiminnan toimintaympäristön • laatii innovoiden luonnontuotealan yrityksen liikeidean • suunnittelee liiketoiminnan sovittaen sen luonnontuotteisiin sekä laatu- ja riskienhallintaan liittyvän lainsäädännön ehtoihin • määrittelee liikeideansa mukaiset tuotteet tai palvelut ottamalla huomioon markkinatilanteen • määrittelee tuotteiden tai palveluiden keskeiset asiakasryhmät • suunnittelee yrityksen toimintaa selvittäen yrityksen verkostot ja verkostojen hyödyntämisen • noudattaa yritystoiminnan suunnittelussa kestävän kehityksen arvoja • valitsee sopivat laatu- ja riskienhallintamenetelmät yritykselle tehtyyn riskianalyysiin pohjautuen • suunnittelee tarvittavan vakuutusturvan • suunnittelee kokonaisvaltaisesti luonnontuotealan yrityksen tuotannon, ostot, myynnin ja hallinnon organisoimnin • valitsee perustellen soveltuvimman yritysmuodon joko olemassa olevalle yritykselle tai suunnittelemaalleen yritystoiminnalle.

Kannattavuuslaskelmien ja budjetin laatiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee luonnontuotealan yrityksen taloudelliset ja henkilöstöresurssit liikeidean mukaisesti • laskee yrityksen tai jonkin osa-alueen investointitarpeet realistisesti • tekee investointien kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman • laatii luonnontuotealan yrityksen toiminnasta realistisen kustannus- ja kannattavuuslaskelman • hinnoittelee luonnontuotealan yrityksen tuotteet ja palvelut ottamalla huomioon katetarvevaatimukset.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia luonnontuotealan yrittäjänä tai työntekijänä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työnantajan ja työntekijän velvollisuuksista huolehtiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii ottaen huomioon työntekijän ja työnantajan vastuut ja velvollisuudet • toimii noudattaen työnsä kannalta keskeistä työlaainsäädäntöä • sitoutuu työhönsä toimien vastuullisesti ja noudattaen tehtyjä sopimuksia ja ammattiin kuuluvia eettisiä sääntöjä • suunnittelee omaa työajankäyttöään realistisesti.
Liiketoiminnan käynnistäminen tai kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käynnistää tai kehittää luonnontuotealan yritystoimintaa liiketoimintasuunnitelman mukaisesti • tekee liiketoimintaan liittyvät sopimukset ja asiakirjat asiallisesti ja käyttämällä tietotekniikkaa • rakentaa ja kehittää yrityksen asiakas-, toimittaja- ja muita verkostosuhteita aktiivisesti ja hyödyntää tarvittaessa sähköisiä kanavia • suunnittelee uusia tai kehittää edelleen tuotteita ja palveluita ottamalla huomioon tuotteiden elinkaaren • toimii yritystoimintaan liittyvien säädösten, määräysten ja sopimusten mukaisesti.
Yritystoiminnan kannattavuuden seuranta	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • seuraa luonnontuotealan yrityksen toiminnan taloudellista tehokkuutta ja kannattavuutta yrityksen talousraportteja hyödyntämällä • vertailee budjettia ja toteumaa kokonaisvaltaisesti tehden tuloksista tarvittavat johtopäätökset • pitää kirjanpitoa yritystoiminnasta • huolehtii arvonlisäveron ilmoituksista • täyttää veroilmoituksen tietoisena yritysverotuksen säädöksistä ja periaatteista.

Tutkinnon suorittaja osaa markkinoida ja myydä luonnontuotealan yrityksen tuotteita.

Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Markkinoinnin suunnitteleminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • etsii markkinointimahdollisuuksia ja -kanavia hyödyntäen tehtyjä markkinointiselvityksiä • selvittää valitun asiakassegmentin kulutuskäyttäytymistä • selvittää kilpailevat tuotteet • suunnittelee markkinointia sitä säätelevän lainsäädännön mukaisesti • tekee markkinointisuunnitelman ja budjetin, joilla tähdätään arvioitujen asiakasryhmien saavuttamiseen • korostaa markkinoinnin suunnittelussa tuotteiden alkuperää, ekologisuutta ja luonnontuotteista tutkittua terveystietoa • valitsee markkinointikanavat kohderyhmän ja yrityksen imagon mukaisesti ja hyödyntää tarvittaessa mainosalan ammattilaisia • hyödyntää mielikuvia markkinoinnin suunnittelussa tarinoiden, tuotemerkkien tai tuoteperheiden avulla • suunnittelee myyntiesittelyn valitsemalleen tuotteelle tai tuoteryhmälle tarvelähtöisesti.
Mainonnan toteuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa mainonnan visuaalisen ilmeen tarvittaessa yhdessä mainostoimiston kanssa • tekee mainosesitteen hyödyntäen tarpeen mukaan tietotekniikkaa • käyttää mainonnassa monipuolisesti erilaisia kanavia paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti.
Tiedotus- ja suhdetoiminta	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • verkostoituu aktiivisesti ja tiedostaa yhteistyön merkityksen yhteistyökumppaneiden, asiakkaiden ja alan ammattilaisten kanssa • käyttää erilaisia viestintäkeinoja saavuttaakseen halutun kohderyhmän • laatii ja ylläpitää asiakasrekisteriä ja varausjärjestelmää sekä hyödyntää näitä markkinoinnin toteutuksessa • hakee aktiivisesti asiakaspalautetta ja käyttää sitä toiminnan kehittämiseen.

Myyntiesittelyn järjestäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa tuotteen myyntiesittelyn tapahtumassa tai myyntipaikassa • hakee tarvittavat luvat, ilmoitukset ja tekee muut järjestelyt hyvissä ajoin ennen myyntiesittelyn alkamista • tiedottaa myyntiesittelystä monipuolisesti tiedotuskanavien avulla • valitsee myyntiesittelypaikan tuotteen segmentoinnin mukaisesti • rakentaa myyntiesittelypaikan visuaalisen ilmeen myyväksi ja helposti lähestyttäväksi • esittelee uutta tuotetta asiakaslähtöisesti ja ammattitaitoisesti hyödyntäen tuotteen ominaisuuksia, alkuperää sekä paikallisuutta ja perinteitä • esittelee tuotteiden käyttötapoja moniaistisesti • tekee myyntiesittelyn aikana markkinatutkimusta asiakkaiden palautteiden pohjalta • jakaa tuotenäytteitä hyödyntämällä niitä asiakkaan ostopäätökseen • kerää kontakteja jälkimarkkinointia varten • huolehtii myyntiesittelypaikan purkamisesta ja siivouksesta sopimuksien mukaisesti • tekee jälkimarkkinoinnin asiantuntevasti ja myyntiä lisäten.
Luonnontuotteiden myyminen ja asiakkaiden palveleminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii palveluhenkisesti asiakaspalvelutilanteissa yrityksen toimintaperiaatteita noudattaen • palvelee asiakasta tarvittaessa yrityksen toiminnan kannalta merkittävällä vieraalla kielellä • kertoo myönteisellä tavalla yrityksen tuotteista ja palveluista pyrkien myönteisen ostopäätöksen aikaansaamiseen • perustelee tuote- tai palvelusuositustaan rehellisesti ja aidosti • käyttää yrityksen maksuliikenteeseen kuuluvia laitteita sujuvasti • laskee tuotteiden tai palveluiden arvonlisäveron oikein.

Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen hallinta sekä kyky soveltaa tietoja osoitetaan kehittämällä toimivan luonnontuotealan yrityksen toimintaa tai laatimalla uuden yrityksen perustamistoimenpiteet. Työtehtävien yhteydessä laaditaan tutkinnon osassa edellytettävät dokumentit. Siltä osin kuin vaadittavaa ammattitaitoa ei voida käytännön työtehtävissä osoittaa, sitä voidaan täydentää muilla tavoin. Tutkinnon osan suorittaminen ei edellytä omaa yritystä.

3.3 Luonnontuoteneuvojana toimiminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella luonnontuotealan yritysneuvontaa
- toteuttaa luonnontuotealan yritysneuvontaa
- suunnitella ja toteuttaa luonnontuotealan kuluttajaneuvontaa.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella luonnontuotealan yritysneuvontaa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Tavoitteen määrittely yritysneuvonnassa	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • määrittelee neuvonnan tarpeen asiakaslähtöisesti • määrittelee asiakkaan kanssa neuvonnan tavoitteen ottamalla huomioon asiakkaan tieto- ja taitotason ja motivaation • selvittää asiakkaan taloudelliset neuvonnan mahdollisuudet • varmistaa, että asiakas ymmärtää neuvonnan tavoitteen.
Neuvontaprosessin suunnittelu	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • sopii neuvonnan asiasisällöstä, menetelmistä ja aikataulusta asiakkaan kanssa kirjallisesti • suunnittelee neuvonnan ottaen huomioon oman ja asiakkaan osaamisen • arvioi muiden asiantuntijoiden käytön tarpeen ja kustannukset • laatii neuvontabudjetin ja hinnoittelee neuvontapalvelun kannattavasti.

Tutkinnon suorittaja osaa toteuttaa luonnontuotealan yritysneuvontaa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Yritysneuvonnan toteuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää neuvontatyössä ajanmukaisia neuvonta-, suunnittelu-, arviointi- ja kehittämistyövälineitä • tekee neuvonnassa mukana olevien kanssa salassapitosopimuksen • neuvoo luonnontuotealaa koskevien kansainvälisten ja kansallisten määräysten ja säädösten merkityksen yritystoiminnalle • ehdottaa tilanteeseen sopivia ratkaisuja ja perustelee ne • ohjaa yrittäjää valitsemaan kokonaisuuden kannalta kannattavan vaihtoehdon • hyödyntää tietoa ja asiantuntijoita neuvonnan toteuttamiseksi tilanteen edellyttämällä tavalla • käsittelee asiakasta koskevaa aineistoa luottamuksellisesti • soveltaa luonnontuotealan ja toimintakentän tuntemustaan neuvonnassa asiantuntevasti • toimii vuorovaikutteisesti kuunnellen ja antaen palautetta rakentavasti.
Neuvontatilanteen arviointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi neuvontatilanteen onnistumista resurssien ja aikataulun mukaisesti • kerää palautetta asiakaspalvelun onnistumisesta • kerää palautetta neuvonnan vaikuttavuudesta • kehittää toimintaansa arvioinnin mukaisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella ja toteuttaa luonnontuotealan kuluttajaneuvontaa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Kuluttajaneuvonnan tavoitteen määrittely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valitsee luonnontuotteet neuvontaan asiantuntemuksensa ja neuvontatarpeen pohjalta • määrittelee neuvonnan tavoitteen tapahtumalle kuluttajan tarpeen tai tapahtuman luonteen pohjalta • selvittää kuluttajaneuvonnan tavoitteen taloudelliset mahdollisuudet • etsii rahoitusmuodon ja -tavan kuluttajaneuvonnalle • määrittelee kohderyhmän tapahtumalle tai tilaisuudelle.

Kuluttajaneuvonnan suunnittelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee tapahtuman asiasisällöt ja neuvontamenetelmät • suunnittelee tarvittavan materiaalin ja kaluston tapahtumaan • hankkii sopivan tilan sekä tarvittavat luvat • suunnittelee tapahtumapaikan sisustuksen hyödyntäen luonnontuotteita • laskee toteuttamiskustannukset ja hinnoittelee tapahtuman sen pohjalta kannattavasti • tekee tapahtuman ohjelman ja aikatauluttaa sen realistisesti • sopii muiden asiantuntijoiden osallistumisesta ja osallistumistavoista tarvittavilla sopimuksilla • osallistuu tapahtuman turvallisuuden suunnitteluun.
Kuluttajaneuvonnan toteuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • sopii tapahtuman tai tilaisuuden pitopaikan tilan omistajan tai vuokraajan kanssa • tekee tai hankkii suunnitellut materiaalit ja kaluston neuvonnan toteuttamiseen ja sisustukseen • neuvoo kuluttajia asiantuntevasti tapahtumissa ja tilaisuuksissa kertoen luonnontuotteiden käytöstä • ohjaa ja neuvoo ryhmiä sisällä tai ulkona tapahtuvissa neuvontatilaisuuksissa vuorovaikutteisesti kuunnellen ja antaen palautetta • seuraa tapahtuman tavoitteiden toteutumista valitsemallaan tavalla • huolehtii tapahtuman jälkeisestä tiedotuksesta.

Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen hallinta sekä kyky soveltaa tietoja osoitetaan todellisessa työympäristössä tavanomaisten työtehtävien yhteydessä. Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamistaan sekä yritys- että kuluttajaneuvonnassa. Ammattitaidon osoittaminen on neuvonnallinen tehtävä järjestössä, yrityksessä tai hankkeen yhteydessä. Ammattitaito osoitetaan suunnittelemalla ja toteuttamalla kuluttajille suunnattu luonnontuotteisiin liittyvä tapahtuma ja yrittäjille suunnattu neuvonta. Työtehtävien yhteydessä laaditaan tutkinnon osassa edellytettävät dokumentit. Siltä osin kuin vaadittavaa ammattitaitoa ei voida käytännön työtehtävissä osoittaa, sitä voidaan täydentää muilla tavoin.

3.4 Luonnontuotteiden jalostaminen elintarvikkeiksi

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella luonnontuotteista elintarvikkeita
- hankkia jalostamiseen tarvittavat tuotantotilat ja niiden laitteet ja kaluston
- tilata ja varastoida raaka-aineet
- valmistaa luonnontuotteista elintarvikkeita
- pakata ja varastoida valmistetut tuotteet.

Arviointi (arviointin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella luonnontuotteista elintarvikkeita.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Markkinatilanteen arviointi	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • selvittää kuluttajien ja muiden asiakasryhmien luonnontuotteita koskevaa kiinnostusta ja ennakoii tulevaisuuden kulutustrendejä • innovoi kysynnän ja tarpeen mukaan elintarvikkeen • selvittää kilpailijoiden markkinoilla olevat vastaavat tuotteet.
Tuotekehitys	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee luonnontuotteita sisältävän elintarvikkeen käyttäen lainsäädännössä hyväksytyjä raaka-aineita tai hankkii uuselintarvikeluvan • valitsee raaka-aineet ottamalla huomioon allergiat ja erityisruokavaliot • suunnittelee tuotereseptin innovoimalleen tuotteelle käyttäen mahdollisimman vähän lainsäädännön mukaisia lisä- ja apuaineita • tekee koe-eriä reseptin mukaisesti • kehittää tuotteen kohderyhmän ja jakelukanavan mukaisesti • testaa tuotteen testiryhmällä keräten palautetta • muuntaa tarpeen mukaan reseptin sisältöä ja raaka-aineita testitulosten mukaan • toteuttaa tuotteelle koemarkkinoinnin ja hyödyntää palautetta kehittämistyössä • suunnittelee tuotantoprosessin kehittämälleen tuotteelle siten, että tuotantoprosessi etenee joustavasti ja tavoitteiden mukaisesti • määrittää tuotteelle säilyvyysajan sopivaa menetelmää käyttäen • arvioi kehitettyä tuotetta aistinvaraisesti • laskee eri tuotantomääriin tarvittavat raaka-ainemäärät varmistaen aineiden saatavuuden.

Pakkauksen suunnittelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee pakkaustavan tuotteen kohderyhmän mukaisesti käyttäen tarvittaessa asiantuntijoita • valitsee tuotteelle sopivat ja lainsäädännön mukaiset pakkausmateriaalit • valitsee pakkausmateriaalin erottuakseen kilpailijoista • suunnittelee pakkaukselle myyvän ulkoasun käyttäen tarvittaessa asiantuntijoita • suunnittelee pakkausmerkinnät tuotetta koskevan lainsäädännön mukaisesti • huomioi pakkausten ekologisuuden ja kierrättävyyden.
Tutkinnon suorittaja osaa hankkia jalostamiseen tarvittavat tuotantotilat ja niiden laitteet ja kaluston.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Tuotantotilojen suunnittelu ja hankkiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi toimintaan soveltuvan elintarvikehuoneiston koon ja sijainnin • arvioi elintarvikehuoneiston henkilökunnan määrän ja osaamisen • määrittää pukeutumis-, wc- ja taukotilojen vaatimukset hygieniavaatimusten mukaisesti • suunnittelee henkilöstön työasujen hankinnan, säilytyksen ja huollon • suunnittelee toiminnalleen lainsäädännön mukaisen elintarvikehuoneiston käyttäen tarvittaessa asiantuntija-apua • etsii toiminnassa tarvittavat suunnitelman mukaiset tilat ja osaa hankkia tarvittavat viranomaisluvut • laatii omavalvontasuunnitelman jatkojalosteen tuotantoprosessiin.
Tuotantoon liittyvien laitteiden ja kaluston hankkiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valitsee tuotantoon soveltuvat laitteet ja kaluston ottaen huomioon tuotannolliset, taloudelliset ja ympäristönäkökohdat • kilpailuttaa laitehankinnat • tilaa tai vuokraa valitsemansa laitteet ja kaluston • asentaa tai asennuttaa laitteet ja kaluston työturvallisuussäädösten mukaisesti.
Tilojen puhtaanapito- ja siivoussuunnitelma sekä jätehuolto	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee tilojen puhtaanapidon ja siivouksen sekä siivoustarvikkeiden säilytyksen • hankkii siivoukseen tarvittavat laitteet, välineet ja tarvikkeet • suunnittelee jätehuollon lainmukaisesti • arvioi, miten usein ja mistä kohteista puhtausnäytteitä tulee ottaa.

Tutkinnon suorittaja osaa tilata ja varastoida raaka-aineet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Raaka-aineiden ja tarvikkeiden tilaaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laskee tarvittavat raaka-ainemäärät ja aikatauluttaa toimitukset suhteuttaen ne tuotantoon ja yrityksen resursseihin • kilpailuttaa ja valitsee raaka-aine- ja tarviketoimittajat • tekee tarvittavat alihankintasopimukset ja tilaa raaka-aineet ja tarvikkeet.
Raaka-aineiden vastaanotto ja varastointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarkistaa vastaanottamansa raaka-aineen määrän ja laadun tilauksenmukaisuuden • reklamoi tarvittaessa toimituksen ongelmatilanteessa toimitusehtojen mukaisesti • varastoi luonnontuotteet säilyvyyden ja käyttöönoton kannalta toimivasti • pitää varastokirjanpitoa raaka-aineista.
Tutkinnon suorittaja osaa valmistaa luonnontuotteista elintarvikkeita.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Raaka-aineen esikäsittely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa esikäsittelyyn varastosta tuotantoerään sopivan raaka-ainemäärän • tekee raaka-aineille käyttötarkoituksen mukaisen esikäsittelyn taloudellisesti ja hygieenisesti • toimii elintarvikelain ja muiden elintarvikkeiden valmistusta koskevien säädösten mukaisesti.

Luonnontuotteiden jalostaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valmistaa luonnontuotteista elintarvikkeen valitsemaansa menetelmää ja reseptiä käyttäen • toimii lainsäädännön ja määräysten mukaisesti ja hankkii tarvittavat luvat ammattimaiseen tuotantoon • valmistaa tuotteen käyttäen raaka-aineita taloudellisesti • arvioi valmiin tuotteen laatua aistinvaraisesti • pääättelee ja korjaa mahdollisten tuotevirheiden syyt • toimii elintarvikealan hygieniasäännösten mukaisesti (tutkinnon suorittajalla on hygieniasaamistodistus) • tulkitsee elintarvikkeen laatuanalyysin tuloksia ja toimii niiden mukaisesti • tekee omavalvontasuunnitelman edellyttämät toimenpiteet, mittaukset ja merkinnät • tulkitsee omavalvonnan mittauksissa saatuja tuloksia ja tekee tarvittavat korjaavat toimenpiteet.
Koneiden ja laitteiden käyttäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää koneita ja laitteita turvallisesti • säätää tarvittaessa koneita ja laitteita valmistusprosessien aikana itse tai asiantuntijoiden apua käyttäen • puhdistaa ja huoltaa koneita ja laitteita elintarvikelainsäädännön mukaisilla aineilla ja välineillä • kertoo tarvittaessa koneiden ja laitteiden kunnosta huoltohenkilölle ja työtiimille tai tilaa huollon.
Tutkinnon suorittaja osaa pakata ja varastoida valmistetut tuotteet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Tuotteiden pakkaaminen ja merkitseminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • pakkaa valmistetut tuotteet tarkoituksenmukaisella ja turvallisella menetelmällä • merkitsee tuotepakkaukseen tiedot noudattaen viranomaisohjeita eri tuotteiden ja tuoteryhmien pakollisista merkinnöistä • liittää pakkaukseen tarvittavat etiketit näkyvästi, selvästi ja pysyvästi • huolehtii pakkausmerkintöjen ajantasaisuudesta • lajittelee, kierättää ja hävittää pakkausjätteet oikein.
Tuotteiden varastointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • varastoi pakatut tuotteet elintarvikkeen vaatimalla tavalla huolehtien kylmäketjun katkeamattomuudesta tuotteen vaatimalla tavalla • pitää varastokirjanpitoa tuotteista.

Kuljetuksen hoitaminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • kokoaa ostajan tarpeen mukaisia pakkauseriä • laatii lähetyslistat • valitsee kuljetuksen tuotteen vaatimusten mukaan • kilpailuttaa ja tilaa kuljetuksen • hoitaa tuotteen kuljetukseen.
------------------------	--

Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen hallinta sekä kyky soveltaa tietoja osoitetaan todellisessa työympäristössä tavanomaisten työtehtävien yhteydessä. Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa jatkojalostusyrietyksessä, jossa voidaan osoittaa ja arvioida ammattitaitovaatimusten mukainen työskentely. Tutkinnon suorittaja valmistaa suunnittelemansa raaka-ainevalikoimaltaan tai valmistusmenetelmältään monipuolisen jatkojalosteen raaka-aineista valmiiksi pakatuksi tuotteeksi ja hoitaa tuotteen markkinoille. Työtehtävien yhteydessä laaditaan tutkinnon osassa edellytettävät dokumentit. Siltä osin kuin vaadittavaa ammattitaitoa ei voida käytännön työtehtävissä osoittaa, sitä voidaan täydentää muilla tavoin.

3.5 Luonnontuotteiden jalostaminen eläinten hyvinvointiin

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella luonnontuotteista eläinten hyvinvointituotteita
- hankkia jalostamiseen tarvittavat tuotantotilat ja niiden laitteet ja kaluston
- tilata ja varastoida raaka-aineet
- valmistaa luonnontuotteista eläinten hyvinvointituotteita
- pakata ja varastoida valmistetut tuotteet
- käyttää luonnontuotevalmisteita eläinten hyvinvoinnin edistämisessä.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella luonnontuotteista eläinten hyvinvointituotteita.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Markkinatilanteen arvioiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • selvittää eläinten hyvinvointituotteita koskevaa kiinnostusta ja ennakoii tulevaisuuden kulutustrendejä • innovoi kysynnän ja tarpeen mukaan eläinten hyvinvointituotteen • selvittää kilpailijoiden markkinoilla olevat vastaavat tuotteet.
Tuotekehitys	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee luonnontuotteita sisältävän eläinten hyvinvointituotteen käyttäen lainsäädännössä hyväksytyjä raaka-aineita • valitsee raaka-aineet ottamalla huomioon allergiat ja erityisruokavaliot • suunnittelee tuotteen määrittäen sen vaikutuksen eläinten hyvinvointiin • suunnittelee tuotereseptin innovoimalleen tuotteelle käyttäen mahdollisimman vähän lainsäädännön mukaisia lisä- ja apuaineita • tekee koe-eriä reseptin mukaisesti • kehittää tuotteen kohderyhmän ja jakelukanavan mukaisesti • testaa tuotteen testiryhmällä keräten palautetta • muuntaa tarpeen mukaan reseptin sisältöä ja raaka-aineita testitulosten mukaan • toteuttaa tuotteelle koemarkkinoinnin ja hyödyntää palautetta kehittämistyössä • suunnittelee tuotantoprosessin kehittämälleen tuotteelle siten, että tuotantoprosessi etenee joustavasti ja tavoitteiden mukaisesti • määrittää tuotteelle säilyvyysajan soveltuvaa menetelmää käyttäen • arvioi kehitettyä tuotetta aistinvaraisesti • laskee eri tuotantomääriin tarvittavat raaka-ainemäärät varmistaen aineiden saatavuuden.

Pakkauksen suunnittelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee pakkaustavan tuotteen kohderyhmän mukaisesti käyttäen tarvittaessa asiantuntijoita • valitsee tuotteelle sopivat ja lainsäädännön mukaiset pakkausmateriaalit • valitsee pakkausmateriaalin erottuakseen kilpailijoista • suunnittelee pakkaukselle myyvän ulkoasun käyttäen tarvittaessa asiantuntijoita • suunnittelee pakkausmerkinnät tuotetta koskevan lainsäädännön mukaisesti • huomioi pakkausten ekologisuuden ja kierrättävyyden.
Tutkinnon suorittaja osaa hankkia jalostamiseen tarvittavat tuotantotilat ja niiden laitteet ja kaluston.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Tuotantotilojen suunnittelu ja hankkiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi toimintaan soveltuvan elintarvikehuoneiston koon ja sijainnin • arvioi tuotantotilan henkilökunnan määrän ja osaamisen • määrittää pukeutumis-, wc- ja taukotilojen vaatimukset hygieniavaatimusten mukaisesti • suunnittelee henkilöstön työasujen hankinnan, säilytyksen ja huollon • suunnittelee toiminnalleen lainsäädännön mukaisen elintarvikehuoneiston käyttäen tarvittaessa asiantuntija-apua • etsii toiminnassa tarvittavat suunnitelman mukaiset tilat ja osaa hankkia tarvittavat viranomaisluvut • laatii omavalvontasuunnitelman jatkojalosteen tuotantoprosessiin.
Tuotantoon liittyvien laitteiden ja kaluston hankkiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valitsee tuotantoon soveltuvat laitteet ja kaluston ottaen huomioon tuotannolliset, taloudelliset ja ympäristönäkökohdat • kilpailuttaa laitehankinnat • tilaa tai vuokraa valitsemansa laitteet ja kaluston • asentaa tai asennuttaa laitteet ja kaluston työturvallisuussäädösten mukaisesti.
Tilojen puhtaanapito- ja siivoussuunnitelma sekä jätehuolto	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee tilojen puhtaanapidon ja siivouksen sekä siivoustarvikkeiden säilytyksen • hankkii siivoukseen tarvittavat laitteet, välineet ja tarvikkeet • suunnittelee jätehuollon lainmukaisesti • arvioi, miten usein ja mistä kohteista puhtausnäytteitä tulee ottaa.

Tutkinnon suorittaja osaa tilata ja varastoida raaka-aineet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Raaka-aineiden ja tarvikkeiden tilaaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laskee tarvittavat raaka-ainemäärät ja aikatauluttaa toimitukset suhteuttaen ne tuotantoon ja yrityksen resursseihin • kilpailuttaa ja valitsee raaka-aine- ja tarviketoimittajat • tekee tarvittavat alihankintasopimukset ja tilaa raaka-aineet ja tarvikkeet.
Raaka-aineiden vastaanotto ja varastointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarkistaa vastaanottamansa raaka-aineen määrän ja laadun tilauksenmukaisuuden • reklamoi tarvittaessa toimituksen ongelmatilanteessa toimitusehtojen mukaisesti • varastoi luonnontuotteet säilyvyyden ja käyttöönoton kannalta toimivasti • pitää varastokirjanpitoa raaka-aineista.
Tutkinnon suorittaja osaa valmistaa luonnontuotteista eläinten hyvinvointituotteita.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Raaka-aineen esikäsittely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa esikäsittelyyn varastosta tuotantoerään sopivan raaka-ainemäärän • tekee raaka-aineille käyttötarkoituksen mukaisen esikäsittelyn taloudellisesti ja hygieenisesti.
Luonnontuotteiden jalostaminen eläinten hyvinvointituotteiksi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valmistaa luonnontuotteista eläinten hyvinvointituotteen valitsemaansa menetelmää ja reseptiä käyttäen • toimii lainsäädännön ja määräysten mukaisesti ja hankkii tarvittavat luvat ammattimaiseen tuotantoon • valmistaa tuotteen käyttäen raaka-aineita taloudellisesti • arvioi valmiin tuotteen laatua aistinvaraisesti • päättelee ja korjaa mahdollisten tuotevirheiden syyt • toimii hygieniasäännösten mukaisesti.

Koneiden ja laitteiden käyttäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää koneita ja laitteita turvallisesti • säättää tarvittaessa koneita ja laitteita valmistusprosessien aikana itse tai asiantuntijoiden apua käyttäen • puhdistaa ja huoltaa koneita ja laitteita lainsäädännön mukaisilla aineilla ja välineillä • kertoo tarvittaessa koneiden ja laitteiden kunnosta huoltohenkilölle ja työntekijöille tai tilaa huollon.
Tutkinnon suorittaja osaa pakata ja varastoida valmistetut tuotteet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Tuotteiden pakkaaminen ja merkitseminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • pakkaa valmistetut tuotteet tarkoituksenmukaisella ja turvallisella menetelmällä • merkitsee tuotepakkaukseen tiedot noudattaen viranomaisohjeita eri tuotteiden ja tuoteryhmien pakollisista merkinnöistä • liittää pakkaukseen tarvittavat etiketit näkyvästi, selvästi ja pysyvästi • huolehtii pakkausmerkintöjen ajantasaisuudesta • lajittelee, kierrättää ja hävittää pakkausjätteet oikein.
Tuotteiden varastointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • varastoi pakatut tuotteet niiden vaatimalla tavalla huolehtien kylmä-, lämmin- tai kuivaketjun katkeamattomuudesta • pitää varastokirjanpitoa tuotteista.
Kuljetuksen hoitaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kokoaa ostajan tarpeen mukaisia pakkauseriä • laatii lähetyslistat • valitsee kuljetuksen tuotteen vaatimusten mukaan • kilpailuttaa ja tilaa kuljetuksen • hoitaa tuotteen kuljetukseen.

Tutkinnon suorittaja osaa käyttää luonnontuotevalmisteita eläinten hyvinvoinnin edistämisessä.

Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Eläimen hyvinvoinnin edistäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa yleisimmät luonnon hoitotuotteilla hoidettavat eläinten vaivat ja suunnittelee käytettävät aineet ja hoitotoimenpiteet sen mukaan • edistää eläimen hyvinvointia suunnitelman mukaisesti- • käsittelee eläintä hoitotilanteessa sen käyttäytymiseen ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvän tiedon mukaisesti • toimii työturvallisuusmääräysten mukaisesti • toimii eläinsuojeluun liittyvien lakien ja asetusten mukaisesti • toimii ensiaputilanteessa sen vaatimalla tavalla • ohjaa tarvittaessa eläimen omistajaa kääntymään eläinlääkäriin puoleen • ohjeistaa asiantuntevasti eläimen omistajaa hoitotuotteiden laadusta ja koostumuksesta sekä sisäisesti käytettävien hoitotuotteiden merkityksestä eläimen hyvinvointiin ja terveyteen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen hallinta sekä kyky soveltaa tietoja osoitetaan todellisessa työympäristössä tavanomaisten työtehtävien yhteydessä. Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa eläinten rehuja tai muita hyvinvointituotteita jalostavassa yrityksessä, jossa voidaan osoittaa ja arvioida ammattitaitovaatimusten mukainen työskentely. Tutkinnon suorittaja valmistaa suunnittelemansa raaka-ainevalikoimaltaan tai valmistusmenetelmältään monipuolisen eläinten hyvinvointituotteen raaka-aineista valmiiksi pakatuksi tuotteeksi ja hoitaa tuotteen markkinoille. Tutkinnon suorittaja suunnittelee ja toteuttaa eläimelle hyvinvointia tukevan palvelun. Työtehtävien yhteydessä laaditaan tutkinnon osassa edellytettävät dokumentit. Siltä osin kuin vaadittavaa ammattitaitoa ei voida käytännön työtehtävissä osoittaa, sitä voidaan täydentää muilla tavoin.

3.6 Luonnontuotteisiin perustuvien hyvinvointituotteiden valmistaminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella luonnontuotteista hyvinvointituotteita
- hankkia jalostamiseen tarvittavat tuotantotilat ja niiden laitteet ja kaluston
- tilata ja varastoida raaka-aineet
- valmistaa luonnontuotteista hyvinvointituotteita
- pakata ja varastoida valmistetut tuotteet
- suunnitella ja toteuttaa luonnontuotteita hyödyntävän hemmottelu- ja hyvinvointituokion.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella luonnontuotteista hyvinvointituotteita.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Markkinatilanteen arvioiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • selvittää kuluttajien ja muiden asiakasryhmien hyvinvointituotteita koskevaa kiinnostusta ja ennakoii tulevaisuuden kulutustrendejä • hyödyntää suunnittelussa perinnetietoutta ja paikallista kulttuuria • innovoi kysynnän ja tarpeen mukaan tuotteen • selvittää kilpailijoiden markkinoilla olevat vastaavat tuotteet.

Tuotekehitys	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hankkii tarvittavat luvat ammattimaiseen tuotantoon säädösten mukaisesti • suunnittelee luonnontuotteita sisältävän hyvinvointituotteen käyttäen lainsäädännössä hyväksytyjä raaka-aineita • valitsee raaka-aineet ottamalla huomioon allergiat • suunnittelee tuotteen tietäen sen vaikutuksen hyvinvointiin • suunnittelee tuotereseptin innovoimalleen tuotteelle käyttäen lainsäädännön mukaisia lisä- ja apuaineita • tekee koe-eriä reseptin mukaisesti • kehittää tuotteen kohderyhmän ja jakelukanavan mukaisesti • testaa tuotteen testiryhmällä keräten palautetta • muuntaa tarpeen mukaan reseptin sisältöä ja raaka-aineita testitulosten mukaan • toteuttaa tuotteelle koemarkkinoinnin ja hyödyntää palautetta kehittämistyössä • suunnittelee tuotantoprosessin kehittämälleen tuotteelle siten, että tuotantoprosessi etenee joustavasti ja tavoitteiden mukaisesti • määrittää tuotteelle säilyvyysajan soveltuvaa menetelmää käyttäen • arvioi kehitettyä tuotetta aistinvaraisesti • laskee eri tuotantomääriin tarvittavat raaka-ainemäärät varmistaen aineiden saatavuuden.
Pakkauksen suunnittelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee pakkaustavan tuotteen kohderyhmän mukaisesti käyttäen tarvittaessa asiantuntijoita • valitsee tuotteelle sopivat ja lainsäädännön mukaiset pakkausmateriaalit • valitsee pakkausmateriaalin erottuakseen kilpailijoista • suunnittelee pakkaukselle myyvän ulkoasun käyttäen tarvittaessa asiantuntijoita • suunnittelee pakkausmerkinnät tuotetta koskevan lainsäädännön mukaisesti • huomioi pakkausten ekologisuuden ja kierrättävyyden.

Tutkinnon suorittaja osaa hankkia hyvinvointituotteiden jalostamiseen tarvittavat tuotantotilat ja niiden laitteet ja kaluston.

Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Tuotantotilojen suunnittelu ja hankkiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi toimintaan soveltuvan elintarvikehuoneiston koon ja sijainnin • arvioi tuotantotilojen henkilökunnan määrän ja osaamisen • määrittää pukeutumis-, wc- ja taukotilojen vaatimukset hygieniavaatimusten mukaisesti • suunnittelee henkilöstön työasujen hankinnan, säilytyksen ja huollon • suunnittelee toiminnalleen lainsäädännön mukaisen elintarvikehuoneiston käyttäen tarvittaessa asiantuntija-apua • etsii toiminnassa tarvittavat suunnitelman mukaiset tilat ja osaa hankkia tarvittavat viranomaisluvut • laatii omavalvontasuunnitelman jatkojalosteen tuotantoprosessiin.
Tuotantoon liittyvien laitteiden ja kaluston hankkiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valitsee tuotantoon soveltuvat laitteet ja kaluston ottaen huomioon tuotannolliset, taloudelliset ja ympäristönäkökohdat • kilpailuttaa laitehankinnat • tilaa tai vuokraa valitsemansa laitteet ja kaluston • asentaa tai asennuttaa laitteet ja kaluston työturvallisuussäädösten mukaisesti.
Tilojen puhtaanapito- ja siivoussuunnitelma sekä jätehuolto	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee tilojen puhtaanapidon ja siivouksen sekä siivoustarvikkeiden säilytyksen • hankkii siivoukseen tarvittavat laitteet, välineet ja tarvikkeet • suunnittelee jätehuollon lainmukaisesti • arvioi, miten usein ja mistä kohteista puhtausnäytteitä tulee ottaa.
Tutkinnon suorittaja osaa tilata ja varastoida raaka-aineet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Raaka-aineiden ja tarvikkeiden tilaaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laskee tarvittavat raaka-ainemäärät ja aikatauluttaa toimitukset suhteuttaen ne tuotantoon ja yrityksen resursseihin • kilpailuttaa ja valitsee raaka-aine- ja tarviketoimittajat • tekee tarvittavat alihankintasopimukset ja tilaa raaka-aineet ja tarvikkeet.

Raaka-aineiden vastaanotto ja varastointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarkistaa vastaanottamansa raaka-aineen määrän ja laadun tilauksenmukaisuuden • reklamoi tarvittaessa toimituksen ongelmatilanteessa toimitusehtojen mukaisesti • varastoi luonnontuotteet säilyvyyden ja käyttöönoton kannalta toimivasti • pitää varastokirjanpitoa raaka-aineista.
Tutkinnon suorittaja osaa valmistaa luonnontuotteista hyvinvointituotteita.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Raaka-aineen esikäsittely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa esikäsittelyyn varastosta tuotantoerään sopivan raaka-ainemäärän • tekee raaka-aineille käyttötarkoituksen mukaisen esikäsittelyn taloudellisesti ja hygieenisesti.
Luonnontuotteiden jalostaminen hyvinvointituotteiksi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii ja valvoo toimintaa lainsäädännön ja määräysten mukaisesti • valmistaa luonnontuotteista hyvinvointituotteen valitsemaansa menetelmää ja reseptiä käyttäen • valmistaa tuotteen käyttäen raaka-aineita taloudellisesti • arvioi valmiin tuotteen laatua aistinvaraisesti • päättelee ja korjaa mahdollisten tuotevirheiden syyt • toimii hyvinvointialan hygieniasäännösten mukaisesti • tulkitsee hyvinvointituotteen laatuanalyysin tuloksia ja toimii niiden mukaisesti.
Koneiden ja laitteiden käyttäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää koneita ja laitteita turvallisesti • säätää tarvittaessa koneita ja laitteita valmistusprosessien aikana itse tai asiantuntijoiden apua käyttäen • puhdistaa ja huoltaa koneita ja laitteita lainsäädännön mukaisilla aineilla ja välineillä • kertoo tarvittaessa koneiden ja laitteiden kunnosta huoltohenkilölle ja työntekijöille tai tilaa huollon.

Tutkinnon suorittaja osaa pakata ja varastoida valmistetut tuotteet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Tuotteiden pakkaaminen ja merkitseminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • pakkaa valmistetut tuotteet tarkoituksenmukaisella ja turvallisella menetelmällä • merkitsee tuotepakkaukseen tiedot noudattaen viranomaisohjeita eri tuotteiden ja tuoteryhmien pakollisista merkinnöistä • liittää pakkaukseen tarvittavat etiketit näkyvästi, selvästi ja pysyvästi • huolehtii pakkausmerkintöjen ajantasaisuudesta • lajittelee, kierrättää ja hävittää pakkausjätteet oikein.
Tuotteiden varastointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • varastoi pakatut tuotteet niiden vaatimalla tavalla huolehtien kylmä-, lämmin- tai kuivaketjun katkeamattomuudesta tuotteen vaatimalla tavalla • pitää varastokirjanpitoa tuotteista.
Kuljetuksen hoitaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kokoaa ostajan tarpeen mukaisia pakkauseriä • laatii lähetyslistat • valitsee kuljetuksen tuotteen vaatimusten mukaan • kilpailuttaa ja tilaa kuljetuksen • hoitaa tuotteen kuljetukseen.
Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella ja toteuttaa luonnontuotteita hyödyntävän hemmottelu- ja hyvinvointituokion.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Hemmottelu- ja hyvinvointituokion suunnittelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee hyvinvointituokion määrittäen käytettävät resurssit ja tuotteet • suunnittelee tuokion ottaen huomioon asiakasryhmän tavoitteet • suunnittelee tuokion hyödyntämällä kehittämäänsä tuotetta • huomioi suunnittelussa käytettyjen tuotteiden hyvinvointivaikutukset ja allergiat • suunnittelee hyvinvointia edistävät toimet ottaen huomioon yksilökohtaisen tarpeen ja tuotteen vaikutustavan ja -ajan.

Hemmottelu- ja hyvinvointituokion toteuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää hyvinvointi- ja elämyspalveluihin sopivia tuotteita ja ohjaa asiakasta niiden käytössä • ottaa asiakaskohtaisesti huomioon allergiat ja muut tuotteiden käyttöä rajoittavat tekijät palvelua toteuttaessaan • toteuttaa hyvinvointipalvelun ergonomisesti ja työturvallisesti • toteuttaa palvelun tuottamalla asiakkaalle miellyttävän elämyksen • kerää palautetta ja kehittää toimintaa sen mukaisesti.
---	--

Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen hallinta sekä kyky soveltaa tietoja osoitetaan todellisessa työympäristössä tavanomaisten työtehtävien yhteydessä. Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa hyvinvointituotteita jalostavassa yrityksessä, jossa voidaan osoittaa ja arvioida ammattitaitovaatimusten mukainen työskentely. Tutkinnon suorittaja valmistaa suunnittelemansa raaka-ainevalikoimaltaan tai valmistusmenetelmältään monipuolisen hyvinvointituotteen raaka-aineista valmiiksi pakatuksi tuotteeksi ja toimittaa sen markkinoille. Tutkinnon suorittaja suunnittelee ja toteuttaa hemmottelu- tai hyvinvointitilaisuuden. Työtehtävien yhteydessä laaditaan tutkinnon osassa edellytettävät dokumentit. Siltä osin kuin vaadittavaa ammattitaitoa ei voida käytännön työtehtävissä osoittaa, sitä voidaan täydentää muilla tavoin.

3.7 Käsityö- ja koristetuotteiden valmistaminen luonnon raaka-aineista

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella käsityö- ja koristetuotteita luonnon raaka-aineista
- hankkia tuotteiden tekemiseen tarvittavat tuotantotilat, työkalut ja kaluston
- tilata ja varastoida raaka-aineet
- valmistaa käsityö- ja koristetuotteita luonnon raaka-aineista
- pakata ja varastoida valmistetut tuotteet
- ohjata luonnontuotepohjaisen käsityötuotteen tekemisen.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella käsityö- ja koristet tuotteita luonnon raaka-aineista.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Markkinatilanteen arvioiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • selvittää kuluttajien ja muiden asiakasryhmien luonnon koristemateriaaleja koskevaa kiinnostusta ja ennakoi tulevaisuuden kulutustrendejä • innovoi kysynnän ja tarpeen mukaan tuotteen • selvittää kilpailijoiden markkinoilla olevat vastaavat tuotteet.
Tuotekehitys	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee luonnontuotteita sisältävän käsityön tai koristeen • soveltaa töissään väri- ja sommitteluopin perusasioita monipuolisesti • innovoi aktiivisesti uusia mahdollisuuksia luonnon raaka-aineiden käyttöön käsityö- ja koristet tuotteissa painottaen ekologisuutta ja ympäristöystävällisyyttä • ottaa huomioon raaka-aineiden allergisoivat tai muuten käyttöä rajoittavat tekijät • kehittää tuotteen kohderyhmän ja jakelukanavan mukaisesti • tekee koe-erän kehittämistään tuotteesta • testaa tuotteen testiryhmällä keräten palautetta • seuraa tuotteen kestävyttä ja muuntuvuutta valo-olosuhteiltaan, lämpötilaltaan ja kosteudeltaan erilaisissa olosuhteissa • muuntaa tarpeen mukaan tuotteen tekotapaa ja raaka-aineita hyödyntäen erilaisiin tarkoituksiin käytettäviä tekniikoita • toteuttaa tuotteelle koemarkkinoinnin ja hyödyntää palautetta kehittämistyössä • suunnittelee tuotantoprosessin kehittämälleen tuotteelle siten, että tuotantoprosessi etenee joustavasti ja tavoitteiden mukaisesti • laskee eri tuotantomääriin tarvittavat raaka-ainemäärät varmistaen aineiden saatavuuden.
Pakkauksen suunnittelu käsityö- tai koristet tuotteelle	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee pakkaustavan tuotteen kohderyhmän mukaisesti käyttäen tarvittaessa asiantuntijoita • valitsee tuotteelle sopivat ja turvalliset pakkausmateriaalit • valitsee pakkausmateriaalin erottuakseen kilpailijoista • suunnittelee pakkaukselle myyvän ulkoasun käyttäen tarvittaessa asiantuntijoita • suunnittelee pakkausmerkinnät tuotetta koskevan lainsäädännön mukaisesti • huomioi pakkausten ekologisuuden ja kierrättävyyden.

Tutkinnon suorittaja osaa hankkia tuotteiden tekemiseen tarvittavat tuotantotilat, työkalut ja kaluston.

Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Tuotantotilojen suunnittelu ja hankkiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi toimintaan soveltuvan elintarvikehuoneiston koon ja sijainnin • arvioi käsityötilan henkilökunnan määrän ja osaamisen • määrittää pukeutumis-, wc- ja taukutilojen vaatimukset hygieniavaatimusten mukaisesti • suunnittelee henkilöstön työasujen hankinnan, säilytyksen ja huollon • suunnittelee toiminnalleen lainsäädännön mukaisen elintarvikehuoneiston käyttäen tarvittaessa asiantuntija-apua • etsii suunnitelman mukaiset tilat toiminnalleen ja osaa hankkia tarvittavat viranomaisluvut toiminnalleen • laatii omavalvontasuunnitelman jatkojalosteen tuotantoprosessiin.
Tuotantoon liittyvien laitteiden ja kaluston hankkiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valitsee tuotantoon soveltuvat laitteet ja kaluston ottaen huomioon tuotannolliset, taloudelliset ja ympäristönäkökohdat • kilpailuttaa laitehankinnat • tilaa tai vuokraa valitsemansa laitteet ja kaluston • asentaa tai asennuttaa laitteet ja kaluston työturvallisuussäädöksiä noudattaen.
Tilojen puhtaanapito- ja siivoussuunnitelma sekä jätehuolto	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee tilojen puhtaanapidon ja siivouksen sekä siivoustarvikkeiden säilytyksen • hankkii siivoukseen tarvittavat laitteet, välineet ja tarvikkeet • suunnittelee jätehuollon lainmukaisesti.

Tutkinnon suorittaja osaa tilata ja varastoida raaka-aineet.

Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Raaka-aineiden ja tarvikkeiden tilaaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laskee tarvittavat raaka-ainemäärät ja aikatauluttaa toimitukset suhteuttaen ne tuotantoon ja yrityksen resursseihin • kilpailuttaa ja valitsee raaka-aine- ja tarviketoimittajat • tekee tarvittavat alihankintasopimukset ja tilaa raaka-aineet ja tarvikkeet.

Raaka-aineiden vastaanotto ja varastointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarkistaa vastaanottamansa raaka-aineen määrän ja laadun tilauksenmukaisuuden • reklamoi tarvittaessa toimituksen ongelmatilanteessa toimitusehtojen mukaisesti • varastoi luonnontuotteet säilyvyyden ja käyttönoton kannalta toimivasti • pitää varastokirjanpitoa raaka-aineista.
Tutkinnon suorittaja osaa valmistaa käsityö- ja koristetuotteita luonnon raaka-aineista.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Raaka-aineen esikäsittely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa esikäsittelyyn varastosta tuotantoerään tarvittavat raaka-aineet esille • tekee raaka-aineille käyttötarkoituksen mukaisen esikäsittelyn taloudellisesti.
Käsityö- ja koristetuotteiden valmistus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valmistaa luonnon raaka-aineista käsityö- ja koristetuotteita valitsemaansa menetelmää käyttäen • toimii lainsäädännön ja määräysten mukaisesti • valmistaa tuotteen käyttäen raaka-aineita taloudellisesti • arvioi valmiin tuotteen laatua aistinvaraisesti • pääättelee ja korjaa mahdollisten tuotevirheiden syyt.
Työkalujen ja kaluston käyttäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää työkaluja ja kalustoa turvallisesti • säätää tarvittaessa työkaluja ja kalustoa valmistusprosessien aikana itse tai asiantuntijoiden apua käyttäen • puhdistaa ja huoltaa työkaluja ja kalustoa lainsäädännön mukaisilla aineilla ja välineillä • kertoo tarvittaessa työkalujen ja kaluston kunnosta huoltohenkilölle ja työtiimille tai tilaa huollon.

Tutkinnon suorittaja osaa pakata ja varastoida valmistetut tuotteet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Tuotteen pakkaaminen ja merkitseminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • pakkaa valmistetut tuotteet tarkoituksenmukaisella ja turvallisella menetelmällä • merkitsee tuotepakkaukseen tiedot noudattaen viranomaisohjeita eri tuotteiden ja tuoteryhmien pakollisista merkinnöistä • liittää pakkaukseen tarvittavat etiketit näkyvästi, selvästi ja pysyvästi • huolehtii pakkausmerkintöjen ajantasaisuudesta • lajittelee, kierättää ja hävittää pakkausjätteet oikein.
Tuotteiden varastointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • varastoi pakatut tuotteet niiden vaatimalla tavalla huolehtien kylmä- tai kuivaketjun katkeamattomuudesta • pitää varastokirjanpitoa tuotteista.
Kuljetuksen hoitaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kokoaa ostajan tarpeen mukaisia pakkauseriä • laatii lähetyslistat • valitsee kuljetuksen tuotteen vaatimusten mukaan • kilpailuttaa ja tilaa kuljetuksen • hoitaa tuotteen kuljetukseen.
Tutkinnon suorittaja osaa ohjata luonnontuotepohjaisen käsityötuohteen tekemisen.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Käsillä tekemisen ohjauksen suunnittelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • määrittelee ohjauksessa käytettävät resurssit, työkalut ja raaka-aineet painottaen ekologisuutta ja kierrätettäviä raaka-aineita • suunnittelee ohjauksen ottaen huomioon asiakasryhmän tavoitteet • huomioi suunnittelussa raaka-aineiden aiheuttamat allergiat • suunnittelee ohjauksen ottaen huomioon yksilökohtaisen tarpeen ja tuotteen tekemiseen kuluvan ajan.

<p>Käsillä tekemisen ohjauksen toteuttaminen</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ohjaa luonnonkäsityö- ja koristetuotteisiin sopivien raaka-aineiden käytössä • käyttää ohjaustilanteessa tuotteiden valmistuksessa käytettäviä tekniikoita monipuolisesti • ottaa asiakaskohtaisesti huomioon allergiat ja muut raaka-aineiden käyttöä rajoittavat tekijät • ohjaa asiakasryhmiä ottaen huomioon ryhmän rakenteen ja erityispiirteet • toimii ohjaajan roolin mukaisesti vuorovaikutteisesti ohjattavan ryhmän kanssa • huomioi ergonomian ja työturvallisuuden tuotteiden teossa • arvioi omaa työtään sekä kerää palautetta ja kehittää toimintaansa tarpeen mukaan.
--	--

Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen hallinta sekä kyky soveltaa tietoja osoitetaan todellisessa työympäristössä tavanomaisten työtehtävien yhteydessä. Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamistaan suunnittelemalla, toteuttamalla ja myymällä luonnonmateriaaleista valmistettuja tuotteita yrityksessä, messuilla tai muussa myyntitilaisuudessa. Tutkinnon suorittaja valmistaa suunnittelemansa raaka-ainevalikoimaltaan tai valmistusmenetelmältään monipuolisen käsityö- tai koristetuotteen raaka-aineista valmiiksi pakatuksi tuotteeksi ja hoitaa tuotteen markkinoille. Tutkinnon suorittaja suunnittelee ja toteuttaa käsillä tekemisen ohjauksen valitsemistaan luonnon raaka-aineista. Työtehtävien yhteydessä laaditaan tutkinnon osassa edellytettävät dokumentit. Siltä osin kuin vaadittavaa ammattitaitoa ei voida käytännön työtehtävissä osoittaa, sitä voidaan täydentää muilla tavoin.

3.8 Luonnontuoteraaka-aineiden tuottaminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella luonnontuoteraaka-aineen tuotannon
- hankkia raaka-aineen tuotantoon tarvittavat esikäsittelytilat, koneet ja työkalut
- toteuttaa luonnontuotteiden viljelyn tai puoliviljelyn
- varastoida raaka-aineet.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella luonnontuoteraaka-aineen tuotannon.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Markkinatilanteen arviointi	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • selvittää kuluttajien ja muiden asiakasryhmien (jatkojalostajat) luonnon raaka-aineita koskevaa kiinnostusta ja ennakoii tulevaisuuden kulutustrendejä • innovoi kysynnän ja tarpeen mukaan uusia viljelymahdollisuuksia • selvittää kilpailijoiden markkinoilla olevat vastaavat raaka-ainetarjonnat.
Viljely- ja puoliviljelyn suunnitteleminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • valitsee yrttien, marjojen, niittykasvien tai sienien lajeista soveltuvimmat viljelyyn tai puoliviljelyyn hyödyntäen markkinaselvityksiä • valitsee ilmasto- ja maaperäominaisuuksiltaan lajille sopivan ympäristön • valitsee lajille kannattavan viljely- tai puoliviljelymenetelmän • tekee viljelysuunnitelman, joka sisältää kalkitus- ja lannoitus suunnitelman ja viljelyn aikataulutuksen toimenpiteineen kasvi- tai sienilajin vaatimusten ja säännösten mukaisesti • tekee viljelysuunnitelman pohjalta tuotantokustannus- ja kannattavuuslaskelman hakien kannattavuutta toiminnalleen • hakee rahoitusta tuotannolle eri rahoituskanavia hyödyntäen • tekee omavalvonnan kuvauksen lainsäädännön mukaisesti.

Raaka-aineen myyntitavan suunnittelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • vahvistaa raaka-aineen ostajat sopimuksin • vastaa kilpailutuksiin kirjallisilla tarjouksilla • suunnittelee raaka-aineen pakkaustavan kohderyhmän mukaisesti • valitsee raaka-aineelle sopivat ja turvalliset pakkausmateriaalit • huomioi pakkausmateriaaleissa ekologisuuden ja kierrätettävyyden • valitsee pakkausmateriaalin erottuakseen kilpailijoista • suunnittelee pakkaukselle ulkoasun käyttäen tarvittaessa asiantuntijoita • suunnittelee pakkausmerkinnät lainsäädännön mukaisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa hankkia raaka-aineen tuotantoon tarvittavat esikäsitellyt tilat, koneet ja työkalut.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Esikäsitellytilojen suunnittelu ja hankkiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee tuotantoonsa ja myyntitapaan soveltuvat esikäsitellyt tilat • arvioi toimintaan soveltuvan esikäsitellytilan koon ja sijainnin • suunnittelee toiminnalleen esikäsitellytilan ottaen huomioon tilan monikäyttöisyyden, ergonomian ja työturvallisuuden • etsii suunnitelman mukaiset tilat toiminnalleen.
Tuotantoon liittyvien koneiden, laitteiden ja työkalujen hankkiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valitsee tuotantoon soveltuvat koneet, laitteet ja työkalut ottaen huomioon tuotannolliset, taloudelliset ja ympäristönäkökohdat • kilpailuttaa kone-, laite- ja työkaluhankinnat • tilaa tai vuokraa valitsemansa koneet ja laitteet • asentaa tai asennuttaa laitteet ja kaluston.
Tilojen puhtaanapito- ja siivoussuunnitelma sekä jätehuolto	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee tilojen puhtaanapidon ja siivouksen sekä siivoustarvikkeiden säilytyksen • hankkii siivoukseen tarvittavat laitteet, välineet ja tarvikkeet • suunnittelee jätehuollon lainmukaisesti • arvioi, miten usein ja mistä kohteista puhtausnäytteitä tulee ottaa.
Tutkinnon suorittaja osaa toteuttaa luonnontuotteiden viljelyn tai puoliviljelyn.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Koneiden, laitteiden ja työkalujen ja käyttäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää koneita, laitteita ja työkaluja turvallisesti • puhdistaa ja huoltaa koneita, laitteita ja työkaluja viljelyn tai puoliviljelyn aikana itse tai käyttää asiantuntijoita • kertoo tarvittaessa koneiden, laitteiden ja työkalujen kunnosta huoltohenkilölle ja työtiimille tai tilaa huollon.

Viljely- tai puoliviljelyn toteuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valmistelee valitun ympäristön viljelyyn tai puoliviljelyyn valitun lajin ja suunnitelmien mukaisesti • hankkii lisäksi materiaalia valitsemansa lajin vaatiman lisäystavan mukaisesti • käsittelee lisäysmateriaalin lajin vaatimalla tavalla • istuttaa, kylvää tai ympää lisäysmateriaalin sen vaatimusten edellyttämällä tavalla • viljelee vastuullisesti ja työturvallisuuden huomioiden • hoitaa kasvustoa huolehtimalla kastelusta, lisälannoituksesta, pölytyksestä, kasvintuhojien tarkkailusta ja torjunnasta lajin ja ympäristön vaatimalla tavalla • toimii kasvinsuojeluvälinekäytön, integroidun kasvinsuojelun ja muiden lakien ja asetusten mukaisesti • pitää tehdyistä hoitotoimenpiteistä viljelypäiväkirjaa.
Sadonkorjuu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • talteenottaa satoa käyttötarkoituksen kannalta oikeaan aikaan ja oikealla tavalla • talteenottaa satoa ottaen huomioon laadun ja hygieenisyyden • esikäsittelee sadon ennen varastointia.
Tutkinnon suorittaja osaa varastoida raaka-aineet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Raaka-aineen pakkaaminen ja merkitseminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • pakkaa raaka-aineet tarkoituksenmukaisella ja turvallisella menetelmällä • merkitsee pakkaukseen tiedot noudattaen eri raaka-aineiden pakollisia merkintöjä koskevia viranomaisohjeita • liittää pakkaukseen tarvittavat etiketit • huolehtii pakkausmerkintöjen ajantasaisuudesta • lajittelee, kierrättää ja hävittää pakkausjätteet oikein.
Raaka-aineiden varastointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • varastoi raaka-aineet lajin vaatimalla tavalla • huolehtii tuoreiden raaka-aineiden kylmäketjun katkeamattomuudesta tuotteen vaatimalla tavalla • huolehtii kuivatun raaka-aineen oikeanlaisesta varastoinnista • pitää varastokirjanpitoa raaka-aineista.

Kuljetuksen hoitaminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • kokoaa ostajan tarpeen mukaisia pakkauseriä • laatii lähetyslistat • valitsee tuotteelle sopivan kuljetuksen • kilpailuttaa ja tilaa kuljetuksen • hoitaa tuotteen kuljetukseen.
------------------------	---

Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen hallinta sekä kyky soveltaa tietoja osoitetaan todellisessa työympäristössä tavanomaisten työtehtävien yhteydessä. Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamistaan puutarha- tai luonnontuotealan yrityksessä suunnittelemalla ja toteuttamalla luonnontuoteraaka-aineen tuotannon vähintään valitsemallaan lajilla. Työtehtävien yhteydessä laaditaan tutkinnon osassa edellytettävät dokumentit. Siltä osin kuin vaadittavaa ammattitaitoa ei voida käytännön työtehtävissä osoittaa, sitä voidaan täydentää muilla tavoin.

3.9 Luonnontuotteisiin perustuvien palveluiden järjestäminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella luonnontuotteisiin perustuvia palveluja
- hankkia luonnontuotteisiin perustuvien palvelujen järjestämiseen tarvittavat toteutuspaikat, välineet ja tarvikkeet
- toteuttaa luonnontuotteisiin perustuvia palveluja.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella luonnontuotteisiin perustuvia palveluita.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Markkinatilanteen arviointi	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • selvittää kuluttajien ja muiden asiakasryhmien luonnontuotteisiin perustuvia palveluja koskevaa kiinnostusta ja ennakoii tulevaisuuden trendejä • innovoi kysynnän ja tarpeen mukaan luonnontuotteisiin perustuvan palvelun • selvittää kilpailijoiden markkinoilla olevat vastaavat palvelut.

<p>Luonnontuotteisiin perustuvan palvelun suunnittelu</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee luonnontuotteisiin perustuvan palvelun tarvittaessa yhteistyössä muiden ammattilaisten kanssa välittäen luonnontuotteisiin liittyvät mahdollisuudet ja rajoitukset suunnitteluprosessiin • soveltaa luonnontuotteiden tuntemustaan palvelutuotteen suunnittelussa siten, että luonnontuoteosuus on monipuolisesti osana palvelusisältöä • valitsee palvelulle asiakasryhmän ja myyntikanavan • räätälöi luonnontuotteisiin perustuvan palvelun sisältöä asiakasryhmän tarpeiden pohjalta • laatii palvelulle toteuttamiskelpoisen aikataulun • suunnittelee omat ja mahdollisen työryhmän tehtävät • laatii palvelun ja suorituspaikan turvallisuussuunnitelman tai ottaa huomioon palvelun riskitekijät, kuten sään, luonnonolot ja mahdolliset ymmärtämisongelmat • ottaa suunnittelussa huomioon toiminta-alueen luonnon ja kulttuurin erityispiirteitä • yhdistää palvelun mahdollisiin muihin tarvittaviin oheispalveluihin osoittaen ottavansa huomioon yhteistyömahdollisuudet toiminta-alueen muiden palvelujen tarjoajien kanssa • suunnittelee palvelun siten, että se on säädösten mukainen • hankkii tarvittavat palvelun tarjoamiseen liittyvät pätevyysvaatimukset • hinnoittelee palvelun kustannus- ja markkinatietoisesti • laatii palvelulle varasuunnitelman määrittäen toteutumisen raja-arvot ja peruutusehdot.
<p>Esitteen laatiminen</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii palvelusta myyvän esitteen ja sen mahdolliset eri kieliversiot tarvittaessa asiantuntijapalveluiden avulla • suunnittelee esitteen valitun asiakasryhmän ja myyntikanavan mukaisesti • laatii esitteen tuote- ja ympäristövastuun sekä markkinointia ohjaavien säädösten mukaisesti.

Tutkinnon suorittaja osaa hankkia luonnontuotteisiin perustuvien palveluiden järjestämiseen tarvittavat toteutuspaikat, välineet ja tarvikkeet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Toteutuspaikkojen suunnittelu ja hankkiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valitsee palveluun sopivat toteutuspaikat ja kohteet • suunnittelee kartalle tai pohjapiirrokselle, miten toteutuspaikalla toimitaan • valitsee toteutuspaikat minimoiden ympäristölle aiheutuvan rasituksen • hankkii toimintapaikkaan tarvittavat luvat.
Palvelun toteutukseen liittyvien välineiden ja tarvikkeiden hankkiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • valitsee ja hankkii palvelun toteuttamiseen sopivat välineet ja tarvikkeet ottaen huomioon palvelun laadun sekä taloudelliset ja ympäristönäkökulmat • järjestää välineet ja tarvikkeet palvelun sujuvan toteuttamisen vaatimille paikoille huollettuna ja hyväkuntoisina ajoissa.
Tilojen puhtaanapito- ja siivoussuunnitelma sekä jätehuolto	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee tilojen puhtaanapidon ja siivouksen sekä siivoustarvikkeiden säilytyksen • hankkii siivoukseen tarvittavat laitteet, välineet ja tarvikkeet • suunnittelee jätehuollon lainmukaisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa toteuttaa luonnontuotteisiin perustuvia palveluita.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Luonnontuotteisiin perustuvan palvelun vetäjänä toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii palvelun toteutuksessa vetäjänä ammattitaitoisesti ja määrätietoisesti koko toiminnan ajan • ohjeistaa ennakoon oikeat varusteet asiakkaille ja mahdolliselle työryhmälle • jakaa tehtävät mahdollisille avustajille • noudattaa tehtyjä suunnitelmia ja aikatauluja • ottaa huomioon ryhmän ja yksittäisten asiakkaiden tarpeet ja taidot palvelun toteutuksessa • huolehtii asiakkaiden hyvinvoinnista koko palvelun ajan • osallistaa asiakkaita toimintaan aktiivisesti.

Asiakaspalvelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • opastaa asiakasta asiantuntevasti ja mielenkiintoa herättävästi luonnontuotteiden tunnistamisessa, talteenotossa, käsittelyssä ja tuotteeksi tekemisessä • opastaa olosuhteiden mukaisesti siten, että asiakkaat ymmärtävät viestin • mahdollistaa asiakkaiden aktiivisen osallistumisen toimintaan ja vastaa luontevasti asiakkaiden kysymyksiin • opastaa siten, että palvelun ohjeet, turvallisuusasiat ja keskeiset asiatiedot välittyvät asiakkaalle riittävällä kielitaidolla • ottaa toiminnassaan huomioon asiakkaiden kulttuuritaustan • ottaa vastaan palautetta ja kehittää toimintaansa sen mukaisesti • toteuttaa asiakkaille palveluun sopivan jälkimarkkinoinnin.
Turvallisuudesta huolehtiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ennakoii riskejä, tunnistaa vaaratilanteet sekä tekee tarvittaessa muutoksia palvelun toteutuksessa • tunnistaa oman osaamisensa rajat ja tietää, milloin on keskeytettävä toiminta tai haettava ulkopuolista apua • tarkistaa asiakkaiden oikean varustuksen • ohjeistaa asiakkaita palvelun turvallisuusasioissa • hallitsee yleiset ensiaputaidot (EA2 tai vastaavat taidot).
Välineiden, varusteiden ja tarvikkeiden käyttäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää palvelussa tarvittavia välineitä ja tarvikkeita ammattitaitoisesti ja turvallisesti • ohjaa ja valvoo tarvittaessa asiakkaita välineiden ja varusteiden käytössä • noudattaa huolto- ja varastointiohjeita siten, että välineet ja varusteet säilyvät turvallisina ja toimintakuntoisina mahdollisimman pitkään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen hallinta sekä kyky soveltaa tietoja osoitetaan todellisessa työympäristössä tavanomaisten työtehtävien yhteydessä. Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa matkailu- tai luonnontuotealan monialayrityksessä tai alaan liittyvien organisaatioiden toiminnassa, jossa voidaan osoittaa ammattitaitovaatimusten mukainen työskentely. Tutkinnon suorittaja suunnittelee ja toteuttaa luonnontuotteisiin perustuvan palvelukonaisuuden. Tutkinnon suorittaja voi osoittaa ammattitaitonsa yhteistyössä matkailu- tai hyvinvointialan ammattilaisten kanssa, mutta hänellä tulee olla

selkeä itsenäinen rooli palvelun suunnittelussa ja toteutuksessa. Työtehtävien yhteydessä laaditaan tutkinnon osassa edellytettävät dokumentit. Siltä osin kuin vaadittavaa ammattitaitoa ei voida käytännön työtehtävissä osoittaa, sitä voidaan täydentää muilla tavoin.

3.10 Tutkinnon osa toisesta ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta

Luonnontuotealan ammattitutkintoon voidaan sisällyttää yksi tutkinnon osa toisesta ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta. Todistuksen tutkinnon osan suorittamisesta antaa aina kyseisestä tutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta, ja luonnontuotealan ammattitutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta tunnustaa tämän tutkinnon osan osaksi luonnontuotealan ammattitutkintoa todistuksen perusteella.

Liite 1 Luonnontuotealan ja ammatin kuvaus

Luonnontuoteala käsittää luonnonmarjoihin, -sieniin ja -yrtteihin sekä muihin luonnonkeruutuotteisiin liittyvän toiminnan: raaka-aineen keruun ja viljelyn, talteenoton, jalostuksen ja myynnin sekä alan koulutuksen ja neuvonnan sekä tutkimuksen ja kehittämistoiminnan. Luonnontuotteisiin kuuluvat metsien marjojen, sienien ja yrttien lisäksi erikoisluonnontuotteet, kuten terva, mahla, pihka, pettu, tuohi, havut, oksat, pajut, sammal, kaislat, jäkälät sekä hoito- ja kylpyturve. Raaka-aineita on mahdollista käyttää monipuolisesti muun muassa elintarvike-, bioteknologia- ja kosmetiikka-aloilla sekä lääke- ja rohdosteollisuudessa. Luonnontuotteita voidaan lisäksi yhdistää erilaisiin hyvinvointipalveluihin ja matkailuun.

Luonnontuoteala on laajentunut ja laajenee yhä, ja se edellyttää sen parissa työskenteleviltä syvällistä ja monipuolista osaamista. Perinteisesti hyödynnetyt marjat, sienet, yrtit ja erikoisluonnontuotteet ovat edelleen tärkeällä sijalla, kun tarkastellaan alalle työllistymistä. Kasvavina sektoreina ovat matkailuyritysten alihankinta ja ohjelmalveluiden suunnittelu, ihmisten sekä lemmikki- ja tuotantoeläinten ympäristöystävällisen ja eettisesti hyväksytyyn ruoan ja hyvinvointituotteiden valmistus ja markkinointi. Kasvualoja ovat myös luonnontuotteiden raaka-ainehankinta viljelyn avulla ja luonnon käsityö- ja koristemateriaalien keruu ja tuotteistaminen sekä luontoon ja luonnontuotteisiin pohjautuvat hyvinvointipalvelut.

Yritystoimintamahdollisuuksia tarjoaa myös luonnontuotealan liittäminen osaksi matkailu- ja hyvinvointipalveluita. Matkailijoille voidaan tarjota luonnontuotteisiin perustuvia ohjelmalveluita. Retkien aikana tunnistettuja ja poimittuja luonnontuotteita voidaan hyödyntää aterioilla ja luonnontuotteista voidaan valmistaa matkamuijastoja. Luonnontuotteet voivat olla lisäksi perusta erilaisille hemmottelu- ja hyvinvointipalveluille. Toiminta vaatii luonnontuotealan palveluosaamista.

Luonnontuotealan ammattitutkinto antaa valmiudet yrityksen perustamiseen ja alan yrittäjänä toimimiseen. Luonnontuotteiden kaupallinen talteenotto ja jalostaminen ovat monipuolistuneet viime vuosina Suomessa. Raaka-ainekaupan ohella toimintaa on suunnattu aiempaa enemmän jatkojalostukseen ja erikoistuotteiden tuotekehitykseen. Monista perinteisiltä kuulostavista raaka-aineista on löydetty arvokkaita ominaisuuksia ja kehitetty uustuotteita. Lisäksi esimerkiksi tieto marjojen terveysvaikutuksista on lisännyt niiden kansainvälistä kysyntää. Ekologisuudella ja luonnonmukaisuudella on kasvava merkitys kulut-

tajille. Kehityssuunta korostaa alan ammattilaisten eri alojen jatkojalostus- ja liiketoimintaosaamista sekä kestäväällä tavalla toimimista.

Luonnontuotteita jalostavien yritysten palveluksessa luonnontuotealan ammattitutkinnon suorittanut voi perehdyttää sekä koti- että ulkomaisia poimijoita työhönsä, organisoida raaka-aineen vastaanottoa lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja työskennellä luonnontuotteiden jalostuksen sekä kuluttajiin kohdennettavan markkinoinnin parissa. Terveys- ja ympäristötietoiset kuluttajat vaativat tuotteiden myyjiltä hyvää ammattitaitoa, tuotetuntemusta sekä raaka-aineiden alkuperän, tuotantotapojen ja erityisominaisuuksien tuntemusta.

Luonnontuotealan neuvontaan suuntautunut tutkinnon suorittanut voi työskennellä järjestöjen, oppilaitosten ja kuntien työntekijänä. Kuluttajien kiinnostus luonnontuotteisiin kasvaa. Luonnontuotealan lyhytkurseja tarjoavat kansalais- ja työväenopistot, luonnontuotealan neuvontajärjestöt ja oppilaitokset. Yritykset ja organisaatiot panostavat väestön ikääntyessä aiempaa enemmän työhyvinvointiin ja työssäjaksamiseen. Luontoretket ja luonnontuotteiden hyödyntäminen voidaan liittää työpaikkojen työhyvinvointi- ja virkistystoimintaan. Tämä tarjoaa erityisesti sesonkiaikoina työmahdollisuuksia neuvonnan valmiudet hankkineille henkilöille.

Luonnontuotealan ammattitutkinnon suorittanut voi toimia yritysten, järjestöjen, oppilaitosten tai kunnan palveluksessa.

Liite 2 Luonnontuntemuksen lajilista

Lajilista tutkinnon osaan Luonnontuotteiden talteenottaminen

Tutkinnon suorittajan on tunnistettava suuntautumisvaihtoehdonsa mukaisesti oheisen listan mukaiset määrät Suomessa luonnonvaraisina esiintyviä lajeja. Lajien tulee olla sellaisia, että niiden tunnistamisella on luonnontuotealan työn kannalta merkitystä.

Elintarvikekäyttö

Kasvit 150 lajia (luonnonyrtilt ja -marjat, niiden näköislajit ja myrkylliset lajit)
Sienet 100 lajia (Eviran suosituksen mukaiset ruokasienet, niiden näköislajit ja myrkylliset sienet)

Käsityö- ja koristekäyttö

Kasvit 50 lajia
Sienet 30 lajia, joista kääpiä 5 lajia ja jäkäliä 6 lajia (värjäys- ja koristekäyttöön soveltuvat lajit)

Hyvinvointituotteissa käytettävät lajit

Kasvit 50 lajia

Viljeltävät lajit

Yrtit 50 lajia
Marjat 5 lajia

Tutkinnon järjestäjät laativat näiden ohjeiden ja lajimäärien pohjalta oman lajilistansa luonnontuotealan ammattitutkinnon järjestämissuunnitelman liitteeksi. Kasvi- ja sienikunnan lajimäärää voi muuttaa enintään 20% kutakin.

Painettu
ISBN 978-952-13-5583-7
ISSN 1798-887X

Verkkopainatus
ISBN 978-952-13-5584-4
ISSN 1798-8888

Opetushallitus on hyväksynyt nämä näyttötutkinnon perusteet ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla.

Näyttötutkinnot ovat erityisesti aikuisväestöä varten suunniteltu ja kehitetty tutkinnon suorittamistapa.

Näyttötutkintojen suunnittelu ja toteuttaminen perustuvat opetusalan ja työelämän asiantuntijoiden tiiviiseen yhteistyöhön.

Opetushallitus
www.oph.fi
www.oph.fi/nayttotutkinnot
www.oph.fi/nayttotutkintojen_perusteet